

עמותת מוריצין 10

יחידה 504 על ציר הזמן

"בחדש ספטמבר לפני 38 שנים"

ההתרנה האסטרטגית שהחמצה רצח בשיר ג'מיל

בתמונה: הרמטכ"ל רפאל איתן בפגישה עם בשיר

חיסול בשיר ג'מיל

ביום 14.9.1982 חוסל בשיר ג'מיל בעת ששהה בבנין מפקדת הפלנגות בבירות. החיסול בוצע ע"י סוכן של המודיעין הסורי, לבנוני – נוצרי אורתודוכסי, חבר מפלגת הלאום הסורי (PPS), שהחדיר מטען רב עוצמה לבניין והפעיל אותו בשלט רחוק בעת שבשיר ניהל דיון עם צמרת הפלנגות. החיסול הביא לשינוי דרמטי. יומיים לאחר הרצח, ב-16.9.1982, צה"ל נכנס למערב בירות וכבש אותה. במקביל צה"ל אישר לכוחות הפלנגות הנוצריות, שמנהיגם נרצח זה עתה, להכנס למחנות צבא ושתילה (מחנות פליטים פלסטינים). הפלנגות ערכו טבח נוראי במחנות אלה ומאות מתושבי המחנות נהרגו. הטבח עורר סערה ציבורית ולחץ בינלאומי שבעקבותיהם צה"ל פינה חזרה את שטחי מערב בירות.

סיכום

רצח בשיר ג'מיל היווה ללא ספק את נקודת המפנה במלחמת לבנון הראשונה. ממועד זה ואילך המציאות הלכה והשתנתה לרעתנו וצה"ל נשאר בלבנון לעוד 18 שנים. קשה להעריך מה היה קורה אילו רצח בשיר היה נמנע אולם קשה גם להשתחרר מהתחושה שיתכן והיינו מסתכנים פחות בביצה הלבנונית, אם בכלל, ואי מניעת הרצח היתה החמצה גדולה!

עמותת מוריצין 10

יחידה 504 על ציר הזמן

"בחדש ספטמבר לפני 38 שנים"

ההתרנה האסטרטגית שהחמצה רצח בשיר ג'מיל

פינוי המחבלים ובחירת בשיר

כשבוע לאחר תחילת מלחמת לבנון הראשונה (6.6.1982) צה"ל כיתר את אזור מערב בירות כשבתוכו התרכזו כ-15,000 מחבלים וחיילים סורים. מספר ימים לאחר מכן הוקם ע"י היחידה "מרחב בירות" שמטרתו העיקרית היתה לספק מידע מיידי לכוחות צה"ל על המחבלים בעיר ואכן המרחב היה לגורם המודיעיני העיקרי של כוחותינו בזירה זו ועל בסיס מידע שלו הותקפו כ-750 יעדי מחבלים.

ב-12.8.1982 נחתם, בתיווך אמריקאי, הסכם לפינוי המחבלים והצבא הסורי מהעיר. הפינוי החל תוך שבוע ימים ונמשך עד 31.8.1982 כך שפנוי מהעיר 14,398 מחבלים וחיילים סורים. יאסר ערפאת ומטה אש"ף עברו לבנון. במקביל ובתמיכה של ההנהגה הישראלית נבחר ביום 23.8.1982 בשיר ג'מיל, מנהיג הפלנגות הנוצריות, לנשיא לבנון. ממשלת ישראל האמינה שהוא יחתום על הסכם שלום עימנו וכל המציאות הביטחונית שלנו בלבנון ובגבול הצפון תשתנה משמעותית לטובה. נדמה היה שמטרותיה הצבאיות והמדיניות של ישראל במלחמה זו הושגו בהתאם לחוקה הלבנונית, בשיר ג'מיל היה אמור להכנס לתפקידו ול"ארמון בעבדא" 30 יום לאחר בחירתו, ב-22.9.1982.

ההתרעה

לאחר חתימת ההסכם לפינוי המחבלים ולאחר שבחירתו של בשיר ג'מיל הובטחה, החל "מרחב בירות" להפנות חלק ניכר ממאמציו לכיסוי מודיעיני של סוריה והצבא הסורי. מקור של המרחב שוגר לדמשק לפגישה עם מכרז, קצין סורי בכיר ביותר וני שנחשב כאחד מצמרת הממשל הסורי. ב-27.8.1982 - 4 ימים לאחר בחירתו של בשיר, חזר המקור מדמשק דיווח מפי הקצין הבכיר הנ"ל כי ההנהגה הסורית נחושה בדעתה להביא לחיסולו של בשיר ג'מיל עוד בטרם כניסתו ל"ארמון בעבדא". ההתרעה דווחה כמובן לגורמי המודיעין הרלוונטים.

בתמונה: בנין מפקדת הפלנגות בבירות

